

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

XLIII. Quid non sentit amor

urn:nbn:de:bsz:31-101049

QVID NON SENTIT AMOR.
XLIII.

Plat. lib. 6. de leg. *Vetus verbum est, similitudinem amoris auctorem esse.*

CYPR. TRACT. *EX*perientiâ notum est arcanam quandam & occultam
DE SPONS. CAP. 7. *EM*ter homines esse naturarum affinitatem aut odium, vel
natura quadam occultâ vi, vel astrorum influentiâ, vel, &c. Vnde fit ut aliquis ab al-
tero toto pectore abhorreat, in alterum vero propensus sit, nec rogatus causam dicere
possit cur hunc amet, illum oderit, juxta illud Catulli, Non amo te Volusi, nec possum
dicere quare, hoc tantum possum dicere, non amo te.

BEROALD. *Quid non cernit amor! quid non vestiget amator!*

Almos

Al wat mint, wonder versint.

Ens was ick op een tijt by Rosemont gecomen,
 Ic hadde met beleyt twee luyten met genomen;
 Op d'ene lagh een stroo (siet! vvat een vreemde streeck)
 Dat sprongh in haesten op, met dat de toon geleeck †.
 Ghy roert my, Rosemont, ghy roert my sonder raecken,
 En, schoon ick elders ben, noch condy my ghenaecken:
 Siet; daer twee herten zijn op eenen toon gepast,
 Daer voelmen menichmael ooc datmen niet en tast.

* Waer door dese beweginghe veroorsaeckt wert, leest by Cardanum int 8. boeck de subtil.

Quid non sentit amor!

D*Um jacet in mutâ positum testudine stramen
 Saltat, ut equalem dat lyra pulsa sonum †;
 Chorda manu non tacta tremit, non mota movetur:
 Quid mirum? quod amat, sentit adesse sibi.
 Te video, mea lux, nec te mea lumina cernunt:
 Audio te, loquitur cum tua lingua nihil:
 Sentio te, nec me tua dextera contigit: i nunc
 Et cordi, quod amat, numen inesse nega.*

* Hujus rei rationem acutè declarat Cardan lib. 8. de subtil.

Ceux qui s'entre aiment, s'entre entendent.

Remarque en ton esprit l'estrange simpatie
 Des chordes de ces luths, & puis va t'en m'amie,
 Pour contempler par là des deux amants le cœur
 Simbolifants tousiours en un esgal humeur.

B17

VV Anceer de soete luyt heeft vvel gestelde snaren,
 En voelt en ander luyt op haer gestalte paren,
 Soo toontse bly gelaet, als offe vreugde schiep,
 Dat yemant haers gelijc tot eer en vreugde riep,
 Leert hier uyt svarte nijt uyt uvven boesem vveren,
 Leert voordeel, leert geluck, voor uvven vrient begeeren;
 Het is een vvreede vreught, een vinnigh onbescheyt,
 Dat yemant lacchen derf, om dat een ander schreyt.

Gaudendum cum gaudentibus.

A *Pta chelys tremulo testatur gaudia motu,
 Ut socia similem sentit inesse sonum.
 Barbarus est, si quis mortalia corda flagellat,
 Alterius leta conditione, dolor.
 Disce tuas lacrimas lacrimis miscere sodalis,
 Quisquis es, alterius gaudia disce sequi;
 Nec satis noc, sed sponte iuva, sed provehe cepta,
 Et facilem placidis vultibus adde manum.*

Au jour de feste, ne fay la beste.

TV verras resjouir du luth la chanterelle,
 Lors quant un autre luth en son s'accorde a elle.
 Soyez joyeux au cœur, prestez la bonne main
 A la commodité & joye du prochain.

CVM

CVM GAUDENTIBVS GAU DENDVM.

Nihil magis inhumanum est, quàm ex malo alterius boni aliquid sibi augurari, & nunquam, nisi ex luctu alieno, gaudium sentire.

Nihil magis equum, quàm hominem gaudere si bene agi cum homine videat: nihil magis humanum, quàm iniquis hominum casibus homines ingemiscere.

Vtque sinistrarum partium ictus redundant in dexteram, ita nos civium nostrorum commodis & incommodis oportet affici.

Congratulandum est, inquit Libavius, amicis, cum praeclare cum ipsis agitur; contra condolendum est, si dolore afficiantur: nam quibus infortunia civium voluptati sunt, non intellegunt fortuna casus omnibus communes esse.

O miseros! quorum dolor est, aliena voluptas:

O miseros! inquam, quibus

Rifus abest, nisi quem visi movere dolores.

Daer en is niet min menschelijck, als uyt eens anders quaedt, yet goedts te verhoppen, en uyt eens anders droefheyt, blydtschap te scheppen.

Daer en is niet heusscher, als verblijdt te zijn in eens anders blydtschap, niet beleefder, als dat een mensche sich verhenghe, wanneer het een ander mensche wel gaet; niet menschelijcker, als het suchten van den mensche, als het een ander mensche teghenloopt.

Want ghelijck een slach inde sincker zyde ontfanghen, oock de rechter zyde des lichaems ontfet. Soo behooren wy beweecht te zijn, met den voortspoedt of teghenspoedt van ons even mensche. En dat soo verre (ghelijck Bernard, seyde, super Cant,) dat wy ons meer behooren te verblyden, als onsen naesten een groot, dan als ons selfs een kleyn voordeel aenkomt.

Het welck naedemael betracht moet werden, hoe verre een redelijck ghemoedt van haet ende nijdt moet af-wijcken, kan yeder een, uyt 't gunt voorschreven is, lichtelijcken af nemen.

Ach! hoe ellendigh is de man,

Die nimmer vrolyck wesen kan,

Dan als een ander is beducht,

Of in benautheyt leydt en sucht,

Ach! hoe ellendich is de mensck,

Die als een ander krüght zyn wensch,

Van spijt zyns herten bloet verteert.

O vrient, die plaghe van u weert.

BERNARD. IN CANT. SERM. 49.

Gaudendum in bono alieno magno, magis quam in proprio parvo. Id cum agendum sit, quàm procul à livore debeat recedere aequus animus, facile quisvis colliget.

K k

PSALM,

Ghy doet my condt den wegh ten leven, Voor u is vreughde de volheyt, ende lieffelijck wesen tot uwer rechter-hant eenwichtig.

DE luyt, de soete luyt, by niemant aenghedreven,
Die salmen hel geklanck by wijlen hooren geven;
Daer is geen meesters hant, geen vinger aende Inaer,
Maer slechts een stille lucht komt sijgen over haer.
Daer is een soete vreugt, een heymelijcke zegen,
Die op de zielen daelt, door onbekende vvegen,
Mijn herte luystert toe, het is het hoochste soet
Dat sonder menschen hulp bevreegt een stil gemoet.

Intacta movetur.

C*Horda manu non tacta salit, non mota susurrat.
Ut chebys aequalem sentit adesse sonum.
Quanta piis tacitam pertentant gaudia mentem,
Cum Deus, occulto numine pettus agit!
Non videt assessor, non hoc notat affecla motus,
At pia mens intus sentit adesse Deum.
Mortales oculi mortalia gaudia cernunt,
Que Deus instillat gaudia, nemo videt.*

2. CORINT. 4. 18.

Nous avons un poids eternal d'une gloire excellement excellente, quand nous ne regardons pas aux choses visibles ains aux invisibles.

HEureux esprit fidel! qui mesme en ceste vie,
Avec Dieu tout mouvant a grande sympathie.
On oit un luth sonner qui toutefois est coy,
Le juste sent plaisir, & nul ne scait pourquoy.

VERA

Vera gaudia ut ex rebus corporeis non proveniunt, ita nec oculis corporeis conspici possunt. Animus incorporeus non nisi cognato sibi gaudio, id est, incorporali, afficitur; reliqua, cujuscunque generis oblectamenta, corticem tantum, id est corpus, contingunt, ad interiores vero animi sensus nunquam penetrant. At pax illa conscientia, vita aeterna praeannuntia, occulto nomine mentibus infusa, ineffabili atque incredibili dulcedine tacitum pectus perfundit. Nihil Deo clausum, interest animis nostris, ac mediis cogitationibus intervenit. Amen, amen, dico vobis (inquit Servator Iohannes 5.24.) qui audit verbum meum, & credit ei qui misit me, habet vitam aeternam, id est, ut Paulus interpretatur, pacem conscientiae, ac gaudium in spiritu sancto, vera futura beatitudinis praeludia. Tanta enim alacritas animi (inquit Cass.) quanta fuerit consideratio rei, est enim mensura letitiae secundum magnitudinem nuntii.

Gelijck de ware vreucht niet en spruyt uyt lichamelijcke oorfaecken, soo en kan oock de selve met de lichamelijcke oogen niet werden aenghesien. Het onlichamelijck ghemoedt en werdt door gheen ander blydtschap vervrolijck, als door de sulcke, die ghelijckmaticheyt heeft met haren aert, dat is, die in gheen lichamelijcke dinghen en bestaer. Alle de vermakelijkheden deses levens en gaen niet dieper als in de schorsse, dat is, en raecken maer het lichaem, ende en dringhen noyt in het binnenste onser zielen; Maer die liefelijcke vrede des ghemoets, een voorbode der eeuwiger gelucksalicheyt, heymelijcken door Godes gheeft in onse herten uytghestort zijnde, vervult ons den gantschen boesem onser zielen met onuytspreeckelijcke soeticheyt. Voor Gode en is nieg ghesloten, hy woont in onse herten, en sweeft midden onder onse innerste gedachten. Voorwaer (seyt de Heere Christus Iohan. 5.24.) die mijn woort hoort, en geloof den ghenen die my ghesonden heeft, die heeft het eeuwighe leven, dat is, (ghelijck de apostel Paulus selve uytleght) vrede des ghemoets, en blydtschap in den heylighen Geest, ghewisse voorteyckenen vande toekomende gelucksalicheyt. De Godsalighe ghevoelen midts dien oock in dit leven onbegrypelijcke vermakelijckheyt, want de blydtschap die in de ghedachten is, heeft haer groote, na de ghelijckmaticheyt van de sake diemen bedenckt.

BERNARD. SVPER CANT.

Iesus, mel in ore, melos in aure, jubilus in corde.

GREGOR. IN MORAL.

Jubilatio dicitur, quando ineffabile gaudium mente concipitur, quod nec abs-

condi potest, nec sermonibus aperiri, & tamen quibusdam modis proditur. Illud est verum ac summum gaudium quod non de creatura, sed de creatore concipitur, quod cum acceperis nemo tollet à te.

Kk 2

AMOR,